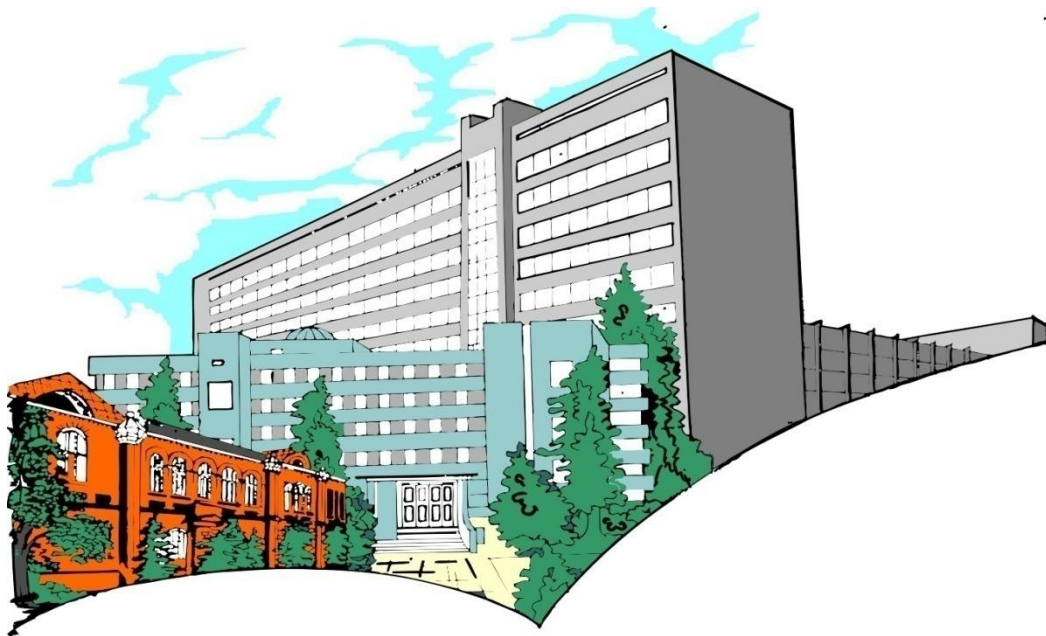

**Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет**

СТУДЕНТСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

Випуск 7

Херсон
2022

УДК 378.4

С 88

Затвердила вчена рада Херсонського державного університету
(протокол від 28.02.2022 р. №14)

Голова редакційної колегії:

Сергій Омельчук, перший проректор.

Члени редакційної колегії:

*Наталія Головка, Сергій Думасенко, Наталія Ільїна, Тетяна Козакова,
Тетяна Попович, Сергій Сімченко, Оксана Москвичова, Людмила Харченко-Баранецька,
Олександр Черемісін, Юлія Юріна.*

Студентські наукові студії: збірник наукових праць.

Херсон: ХДУ, 2022. Вип. 7. 48 с.

ISBN 978-617-7090-32-7

У збірникові представлено результати наукових досліджень здобувачів вищої освіти у царині економічних, технічних та гуманітарних наук.

ISBN 978-617-7090-32-7

© ХДУ, 2022

ЗМІСТ

Блажко В. О. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНОЇ ЛЕКСИКИ В АНГЛОМОВНИХ СЕРІАЛАХ: НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОМОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ СЕРІАЛУ «HOW TO GET AWAY WITH MURDER/ ЯК УНИКНУТИ ПОКАРАННЯ ЗА ВБИВСТВО».....	4
Гаврилюк Т. В. СТАТЕНЕ ВИХОВАННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ЗАСІБ ПОПЕРЕДЖЕННЯ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА ПРОТИ НЕЇ.....	9
Зверяк Є. Ю. ТЕМА ВІЛ/СНІДУ В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРІ (ПРАВОНАХИСНИЙ АСПЕКТ).....	12
Ільїна Т. О. ЕСТЕТИЗАЦІЯ ТА ТЕАТРАЛІЗАЦІЯ ЯК СКЛАДОВІ КУЛЬТУРИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ.....	15
Коршун Ю. К. ОСОБЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ МОРСЬКОГО БЕРЕГА КІНБУРНСЬКОГО ПІВОСТРОВА	17
Костюк Н. В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ЖІНОК- ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ ЗСУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	22
Мазур Д. В. ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛЬНОЇ ТА НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ДІТЕЙ ЗІ СПЕКТРОМ АУТИСТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ	25
Мазур Д. В. МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАЦІЇ У ДІТЕЙ ІЗ РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	29
Пуняк Д. Р. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНИХ ТА ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ (НА ОСНОВІ УКРАЇНСЬКОМОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ ГОТИЧНОЇ ПОВІСТІ Р. СТВЕНСОНА «THE STRANGE CASE OF DR. JEKYLL AND MR. HYDE»/ «ХИМЕРНА ІСТОРІЯ ДОКТОРА ДЖЕКІЛА ТА МІСТЕРА ГАЙДА» М. СТІХИ).....	32
Раєв Д. Г. САМОКОНТРОЛЬ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я УЧНІВ ПІД ЧАС САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ.....	36
Резнік К. С. ПЕРСПЕКТИВА РОБОТОТЕХНІКИ ЯК ЧАСТИНИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	38
Саніна К. А. ЖІНКА СЕРЕДНЬОГО ВІКУ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН: ГЕНДЕРНО-ВІКОВИЙ АСПЕКТ	40
Шамаль Д. О. ПРО ПРИРОДУ Й ФУНКЦІЇ АКТИВНИХ ДІСПРИКМЕТНИКІВ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	44
Відомості про авторів	47

середовищем. Також можна дізнатися про рівень розуміння дитиною невербальних сигналів, що подаються їй іншими людьми.

За результатами сумлінного дослідження корекційний педагог отримує змогу розробити подальшу корекційно-розвивальну роботу з формування комунікації дітей із розладами аутистичного спектру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Куценко Т. О. Розвиток комунікації у дітей з аутизмом: методичні рекомендації. К. : 2012. 28 с.
2. Марченко І. С. Діагностика комунікативних здібностей дітей із ТПМ. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія, 2012. Вип. 21. С. 174-178.
3. Островська К. О., Качмарик Х. В., Дробіт Л. Р. Основи діагностики дітей з розладами аутистичного спектра.: навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 124 с.
4. Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму: Монографія. К. : Видавництво “Фенікс”, 2010. 320 с.

УДК 913.46

Пуняк Д. Р.

Наукова керівниця – кандидатка філологічних наук, доцентка Хан О.Г.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНИХ ТА ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ (НА ОСНОВІ УКРАЇНСЬКОМОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ ГОТИЧНОЇ ПОВІСТІ Р. СТВЕНСОНА «THE STRANGE CASE OF DR. JEKYLL AND MR. HYDE»/ «ХИМЕРНА ІСТОРІЯ ДОКТОРА ДЖЕКІЛА ТА МІСТЕРА ГАЙДА» М. СТРИХИ)

У статті розглядаються типи медичних і психологічних термінів за структурою та підходами до перекладу, що застосовуються фахівцем під час роботи з ними. Під час досліджень використовувались оригінальний текст готичної повісті шотландського письменника Р. Стівенсона «The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde» та переклад українською Максима Стріхи «Химерна історія доктора Джекіла та містера Гайда». Здійснено порівняльний аналіз для виявлення певних особливостей та факторів, на які потрібно звертати увагу. Також у статті приділяється увага до питання збереження авторського стилю при створенні перекладу.

Ключові слова: *медичні терміни, психологічні терміни, перекладацькі способи та прийоми, авторський стиль, художній переклад.*

Роберт Стівенсон не був занадто популярним письменником та не зазнав шаленої слави у Європі як у XIX столітті, так і в наші часи, але цю повість українською мовою перекладали такі фахівці, як Катерина Плугатир та Дубова Тетяна, але саме переклад цього художнього твору Максима Стріхи 1995-го року відрізняється і вважається проявом справжнього професійного підходу до роботи.

Щодо особливостей розвитку англійської медичної термінології, то як і будь-яка інша галузь знання, вона має певні риси і свою класифікацію. У готичній повісті «The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde» є достатня кількість наукових термінів з галузей медицини та психології, адже сюжет розгортається навколо доктора медичних наук. Словники з медичною термінологією належать до інтенсивно прогресуючих явищ у розвитку англійської мови, тому більшість лексики, що була використана в тексті оригіналу, уже становить певний інтерес із точки зору перекладу.

Кожному типу медичних термінів притаманні відповідні прийоми перекладу. Найрозповсюдженішими є: транскодування, калькування, нейтралізація або емпатизація, генералізація та конкретизація. За своєю структурою медична термінологія поділяється на такі види:

1) прості терміни, що складаються з одного слова (наприклад: *the laboratory* – лабораторія, *a drug* – препарат);

Особливістю таких термінів є їхня можлива багатозначність, як у терміні «*a drug*», тому для точного та адекватного перекладу необхідно використовувати прийом конкретизації, як це було зроблено під час перекладу готичної повісті. Наприклад:

Вихідний Текст (далі – В.Т.): «... I not only recognized my natural body from the mereaura and effulgence of certain of the powers that made up my spirit, but managed to compound **a drug**...» [6, с. 54].

Текст перекладу (далі – П.Т.): «... я не лише навчився вивільнити моє природне тіло від нашарування світлих сил, які творять душу, а й скомпонував **препарат...**» [5, с. 33].

Слово «*adrug*» можна перекласти як «наркотик», «ліки», «препарат», «медикамент» та інші безліч варіантів, але перекладач використовує найбільш нейтрально забарвлений еквівалент, адже за контекстом оригіналу в нього не було підстав використовувати щось більш емоційне;

2) терміни-словосполучення, що складаються з декількох компонентів (наприклад: *a cerebraldisease* – цереброваскулярне захворювання, *volatileether* – леткий етер);

У залежності від контексту можна використовувати різні прийоми перекладу: конкретизація, генералізація, неповне або повне калькування або функціональна заміна. Під час перекладу готичної повісті «Химерна історія доктора Джекіла та містера Гайда» було застосовано певні прийоми та способи:

В.Т.: «The more I reflected the more convinced I grew that I was dealing with a case of **cerebral disease**» [6, с. 41].

П.Т.: «Щодовше я над цим розмірковував, то більше переконувався, що маю справу з **розумовою хворобою**» [5, с. 29].

У цьому випадку використовується нейтралізація в поєднанні з генералізацією або узагальненням, адже словосполучення «*a cerebraldisease*» точно перекладається як «цереброваскулярне захворювання». Проте перекладач прийняв рішення нейтралізувати сенс цього медичного терміна для кращого розуміння загального інформації, а також узагальнив його значення;

3) складні терміни, які складаються з двох слів і пишуться разом або через дефіс (наприклад: *aself-destroyer* – самогубець, *nurse-technician* – спеціальність медсестри);

Для перекладу таких термінів можна використовувати повне або неповне калькування, а також звертатися до опису, якщо неможливо знайти українськомовний еквівалент. Наприклад:

В.Т.: «...*Utterson knew that he was looking on the body of a self-destroyer*» [6, с. 43].

П.Т.: «...Аттерсон зрозумів, що перед ним тіло **самогубця**» [5, с. 25].

У такому випадку перекладач використовує повне калькування, не змінюючи структуру словосполучення та зберігаючи порядок слів у реченні, й дотримується стилю оригіналу, залишаючи певний пафос літературного стилю.

У результаті проведення певного аналізу було з'ясовано: найбільшу кількість термінів використано саме з групи простих термінів – 37 слів та словосполучень, що пояснюється їхньою загальноповживаністю. На другому місці по вживаності в тексті виступають терміни-словосполучення у вигляді назв певних діагнозів або спеціальних медичних приладів. Усього їх було 9. Та найменш вживаною групою є складні терміни, які використовувались усього один раз протягом усієї повісті.

Рис. 1.

На рівні з медичною термінологією у художніх текстах нерідко можна побачити психологічні терміни, що можуть тісно взаємодіяти між собою. Основною проблемою перекладу психологічних термінів є неправильно підібране значення відповідно до контексту або неадаптована форма до мови перекладу (в нашому випадку – до української). Основною класифікацією психологічних термінів є:

1) загальнонаукові терміни, що належать до наукового стилю мовлення та використовуються в різних галузях знань. (наприклад: *anexperiment* – дослід, експеримент; *a doze* – доза);

Для перекладу таких нескладних термінів використовуються транскодування, калькування, іноді лексична заміна або додавання\вилучення. Наприклад:

В. Т.: «*At one table, there were traces of chemical work, various measured heaps of some white salt being laid on glass saucers, as though for an experiment...*» [6, с. 37].

П. Т.: «На одному столі на скляних слоїках було розкладено купки якоїсь білої солі, наче відміряні для **дослідю...**» [5, с. 26].

У цьому випадку було використано повне калькування.

2) терміни суміжних галузей наук, що використовуються в цілій низці різних дисциплін, таких як психіатрія, психоаналіз, зоопсихологія тощо (наприклад: *a transcendental medicine* – трансцендентна медицина);

Для перекладу таких термінів також досить використання калькування чи лексичної заміни, але транскодування можливе лише при неповному калькуванні. Наприклад:

В. Т.: «*And now, you who have so long been bound to the most narrow and material views, you who have denied the virtue of transcendental medicine, you who have derided your superiors – behold!*» [6, с.49].

П. Т.: «Тож за те, що ви так довго лишалися вузьколюбим матеріалістом, за те, що ви заперечували **істинність трансцендентної медицини**, за те, що ви насміхалися з вищих від вас, — начувайтесь!» [5, с.31].

У цьому реченні було використано повне калькування навіть з додаванням емпатизації, аби передати необхідні емоції та настрої ситуації, які були в оригіналі.

3) терміни психологічної терміносистеми базового рівня, з якими знайома будь-яка людина. Частіше за все, вони надають характеристику особистості. (наприклад: *cold* – холодний, відчужений; *scanty* – ощадливий);

Іноді вони можуть уживатись у переносному значенні або можуть мати широкий спектр значень, тому треба ретельно звіряти переклад з оригінальним текстом. Наприклад:

В. Т.: «*Mr. Utterson the lawyer was a man of a rugged countenance that was never lighted by a smile; cold, scanty and embarrassed in discourse; backward in sentiment; lean, long, dusty, dreary and yet somehow lovable*» [6, с.1].

П. Т.: «Правник містер Аттерсон мав похмуре обличчя, на якому ніколи не світилася усмішка; та, **холодне й безживне**, яке не виказувало ані думок, ані почуттів, видовжене, суворе, **темне на колір**, воно, однак, було чимось привабливе» [5, с. 1].

При таких описах портрету можливе лексичне вилучення або додавання, аби підлаштувати сенс оригіналу під мовну систему перекладу, зберігаючи адекватність. У цьому реченні з двома першими термінами «*cold*» та «*scanty*» було використане калькування, а вже для терміна «*lovable*» – конкретизація. Термін «*dreary*», що перекладається як «похмурий», був замінений як «темне на колір», що є лексичною заміною.

Проводячи аналогічний аналіз, було розподілено всі психологічні терміни на основі частоти їхнього вживання в тексті готичної повісті. Найбільш вживаними були психологічні терміни базового рівня – 150 слів та словосполучень, що пояснюється їхньою описовою функцією в тексті. На другому місці є загальнонаукові терміни, що більш активно почали вживатись у другій половині сюжету, а саме після 6-ої глави в контексті опису певних хімічних чи психологічних процесів. Таких термінів-слів нараховується 80. Та найменш вживаними є саме терміни суміжних галузей наук, яких нараховується всього 3 слова.

Рис. 2.

Таким чином, для отримання адекватного та точного перекладу художнього тексту, а саме певних термінів, що використовуються в мові оригіналу, необхідно враховувати такий ряд особливостей, як класифікація та їх будова. При використанні відповідних прийомів перекладу до певних категорій класифікації ми отримуємо повноцінний переклад із певною інформацією, що буде доступною для розуміння читача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Большая психологическая энциклопедия / [авт. кол. А. Б. Альмуханова, Е. С. Гладкова, Т. А. Холодова и др.]. – М. : Эксмо, 2007. – 544 с.
2. Косенко А. Основні характеристики англійської медичної термінології // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. № 18 том 2, 2015. – С. 68-69.

3. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури / В.І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 576 с.
4. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник / І.В. Корунець. – Вінниця : Нова Книга, 2003. – 448 с.
5. Стівенсон Р. Том 2: Химерна пригода з доктором Джекілом та містером Гайдом; Вечірні розмови на острові; Викрадений. Переклад з англійської: Іван Коваленко, Максим Стріха, Олександр Терех, Юрій Лісняк – Київ: Українознавство, 1995. – 350 с.
6. The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde by Robert Louis Stevenson – Read Online – The Literature Page (дата звернення: 19.12.2021).

УДК 796.37.06:612

Расв Д. Г.

Наукова керівниця – доцентка кафедри теорії та методики фізичного виховання
Городинська Інна Володимирівна

САМОКОНТРОЛЬ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я УЧНІВ ПІД ЧАС САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ

У статті проаналізовано поняття «самоконтроль» та охарактеризовано методи самоконтролю за станом здоров'я учнів під час занять фізичними вправами.

Ключові слова: самоконтроль, учні, фізичні вправи.

The article analyzes the concept of "self-control" and describes the methods of self-control over the health of students during exercise.

Key words: self-control, students, physical exercises.

Постановка проблеми. Сьогодні засоби масової інформації активно порушують питання про стан здоров'я школярів. Це особливо важливо в сучасних умовах навчання в школі, пов'язаних з пандемією COVID-19, де спостерігається значне перебування учнів біля комп'ютерів, унаслідок чого різко знижується рівень їх рухової активності. Одним з пріоритетних завдань системи фізичного виховання стає формування в учнів цінності здоров'я, здорового способу життя, що пов'язано з оволодінням знань, вмінь та навичок здійснення самоконтролю під час самостійних занять фізичними вправами.

Мета дослідження – на основі теоретичного аналізу визначити основні методи самодіагностики під час самостійних занять фізичними вправами.

Виклад основного матеріалу. У сучасних літературних джерелах самоконтроль у фізичному вихованні розглядається як сукупність операцій (самоспостереження, аналіз, оцінка свого стану, реагування та ін.), що здійснюються індивідуально, як у процесі занять фізичними вправами, так і під час загального режиму життєдіяльності [2]. Отже, самоконтроль – це самостійне систематичне спостереження людини, що займається фізичними вправами, за рівнем свого здоров'я, фізичного розвитку і фізичної підготовленості.

За теоретичним аналізом самоконтроль включає в себе спостереження та аналіз визначених показників за об'єктивними та суб'єктивними ознаками функціонального стану організму. Самопочуття, настрої, неприємні відчуття, апетит, активність до виконання фізичних вправ – належать до суб'єктивних показників, а частота серцевих скорочень, маса тіла, довжина тіла, потовиділення, життєва ємність легень, рівень фізичної підготовленості, динаміка спортивних досягнень.

Науковці Круцевич Т., Воробйов М., Безверхня Г. [2] методи контролю розділяють на три групи, а саме:

- самооцінювання фізичного стану;
- контроль інтенсивності та адекватності фізичного навантаження (на основі обліку суб'єктивних та об'єктивних критеріїв, рухових тестів);